

ZPRÁVA
O STRATIGRAFICKÉM PRŮZKUMU FASÁDNÍHO PLÁŠTĚ
OBJEKTU „NĚMECKÉ VYŠŠÍ REÁLNÉ ŠKOLY V BRNĚ“
V SOUČASNOSTI
„VYŠŠÍ ODBORNÉ ŠKOLY ZDRAVOTNICKÉ“
NA KOUNICOVĚ ULICI Č. O. 16 V BRNĚ

Architekt Franz Holik (1874 - 1943)

Zdroj: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=10480

PŘEDKLÁDÁ:
MGR. ZOJA MATULÍKOVÁ
KOUNICOVA 1
602 00 BRNO

ŘÍJEN 2019

- ◆ PŘEDKLÁDANÁ DOKUMENTACE JE CHÁPÁNA JAKO ORIENTAČNÍ PODKLAD PRO PROJEKTANTA A PRACOVNÍKY PAMÁTKOVÉ PÉČE A JAKO DOKLAD O EXISTENCI, STAVU A CHARAKTERU OMÍTKOVÝCH VRSTEV A JEJICH POVRCHOVÝCH ÚPRAVÁCH.
- ◆ ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ UVEDENÁ V DOKUMENTACI NENAHRAZUJÍ ODBORNÉ VYJÁDŘENÍ NPÚ, Ú.O.P. V BRNĚ VE SMYSLU § 14 ZÁKONA Č. 20/ 1987. O STÁTNÍ PAMÁTKOVÉ PÉČI.
- ◆ SOUČÁSTÍ ZPRÁVY JE CD, KTERÉ OBSAHUJE TEXT ZPRÁVY V DIGITÁLNÍ PODOBĚ A ÚPLNOU FOTODOKUMENTACI PROVEDENÝCH SOND A FOTOGRAFIÍ ODEBRANÝCH VZORKŮ PŘI MAKROSKOPICKÉM ZVĚTŠENÍ AMATÉRSKÝM DIGITÁLNÍM MIKROSKOPEM.

I. LOKALIZACE PAMÁTKY

1. OKRES: Brno - město
2. OBEC: Brno
3. ADRESA: Brno, Kounicova č.p. 684/16
4. REJSTŘÍKOVÉ ČÍSLO OBJEKTU V ÚSKP: 48501/7-7817.
5. PŘEDMĚT PRŮZKUMU: Průzkum fasádního pláště celého objektu hlavní budovy.

II. ÚDAJE O PAMÁTCE

1. VZNIK: 1910 - 1911
2. AUTOR PROJEKTU: arch. Franz Holik 1874 - 1934
3. K HISTORII VZNIKU A STAVEBNÍHO VÝVOJE

Dle evidenční karty Ústředního seznamu kulturních památek NPÚ, ÚOP v Brně se jedná o, cituji: „*monumentální palácovou dispozici osově kompozice s gradací hmot ke střední ose*“. A dále je pak objekt charakterizován jako „*hodnotná ukázka reprezentativní historizující výstavby na jedné z hlavních tříd města*.“

K bližšímu pochopení předmětné architektury je však možno se dopracovat po prostudování stati brněnského historika umění Aleše Filipa, který se v příspěvku nazvaném „*Franz Holik (1874 -1943) první městský architekt v Brně*“, publikovaném ve sborníku *Brno v minulosti a dnes*¹, podrobně zabývá tvorbou a osobností architekta Franze Holika.²

Historii a okolnosti vzniku Vyšší reálné chlapecké školy konkrétně přibližuje v kapitole nazvané „*Vrcholné tvůrčí období (1908 -249)*“³. Uvádí zde, cituji: „*V letech 1910 - 1911 byla vystavěna další náročná školní budova podle projektu Franze Holika: Německá zemská vyšší reálná škola na Kounicově ulici 16, jejíž závěrečný kámen byl položen 2. prosince. V autorském komentář Holik chválí volbu stavebního místa: ...budova se nachází „uprostřed školního okrsku“ a mohla být vystavěna jako volně stojící objekt mezi starými stromy, protože na severozápadě sousedí s parkem na místě zrušeného hřbitova (nyní Tyršův sad).*“⁴ Tvrdí, že krajinnému okolí se dobře přizpůsobuje malebná silueta budovy, vyznačující se členitým půdorysem, výškovým odstíněním při různém počtu podlaží a nápaditou skladbou střech, střídavě sedlových a mansardových. Výtvarný efekt členitých střech je zvýrazněn tvarem střešních oken, čtyřmi měděnými špicemi na hřebenech (Firstspitzen) a třemi věžičkami (Dachreiter), z nichž jedna slouží jako vývod ventilačního zařízení. Pokud jde o výzdobu fasád, podle autora mají architektonické články a úsporné ornamentální detaily „moderně barokní charakter“. Autorský komentář zde vyžaduje další komentář. „Moderně barokní charakter“ lze vidět v rozvržení hmot – v jejich odstupňování rizality, v převýšení střední části, uplatnění mansardových střech apod. V tom navazuje na řešení školy na Křenové ulici, s níž má, až na převýšený střední rizalit, shodné výškové rozvržení. U Holika „moderní baroko“ však neznamena novobaroko, nýbrž volnou barokní inspiraci s moderními prvky. Těmi jsou zejména dekorativní elementy, jež předjímají art déco; například štukové reliéfy rohů hojnosti, plastické vázy ve vrcholu portálu hlavního vstupu, či pilastry zapuštěné tektonicky do fasády. Další slohové prvky byly ovlivněny tehdy aktuálním revivalem *biedermeieru*; s nimi se lze setkat hned po vstupu do budovy na bočních stěnách schodiště, a z části též ve vestibulu, jemuž původně vévodila císařova busta.⁵

¹ Aleš Filip, *Brno v minulosti a dnes, sborník příspěvků k dějinám a výstavbě Brna*, XXI, Brno 2008, str. 239 – 259.

² Franz Holik starší (*1848 Bruntál – †1924 Vídeň) městský stavitel, architekt a císařský rada ve Vídni. V letech 1905–1935 brněnský městský architekt, německé národnosti. Franz Holik byl absolventem Akademie výtvarných umění ve Vídni a žákem architekta Otto Wagnera.

³ tamtéž: str. 248 - 249

⁴ tamtéž: Městská ročenka připomíná však i dvě nevýhody místa: 1. při situování v uliční čáře chybí předsazený prostor, díky němuž by veřejná budova vynikla z větší vzdálenosti. 2. místnosti se obracejí poněkud k jihozápadu. Alternativou bylo umístění školy na Obilním trhu. (*Gemeinde-Verwaltung 1909, Brünn 1911, str. 217-218*).

⁵ tamtéž: Vzhledem k využití budovy pro střední průmyslovou školu elektrotechnickou byla na jejím místě instalována busta technika a pedagoga Vladimíra Lista.

Dodejme ještě, že trojkřídlá hlavní budova má symetrický půdorys s krátkými bočními křídly a k jižnímu křídlu se napojuje přízemní tělocvična. Severní křídlo bylo v 50. letech prodlouženo dostavbou, jejíž půdorysná stopa odpovídá tělocvičně. Prostorová kapacita třetího patra, zapuštěného ve spodní části mansardové střechy, byla dodatečně rozšířena vestavbami.⁶ Místnost na uliční straně horního mansardového patra původně sloužila jako hudební sál a na protější straně ji doplňuje otevřená terasa.“

Brněnská vyšší reálka. R 1934. Zdroj: Soukromá sbírka pohlednic arch. Pavla Wewiory

2. MATERIÁL/TECHNIKA:

Štukový dekor je převážně zhotoven z materiálu na bázi hydraulického vápna - románského cementu. Z toho materiálu jsou zhotoveny odlitky a výdusky dekorativních váz a dalších dekorativních prvků na hlavním průčelí. Na dvorní fasádě jsou dekorativní prvky – stylizované vegetabilní motivy v plochách parapetů zhotoveny zřejmě z materiálu na bázi sádky. Omítky fasádního pláště jsou dvouvrstvé (jádro, štuk) vápenné. Soklová partie, architektonická úprava vstupního rizalitu hlavního průčelí a řešení vstupu bočního křídla jižního průčelí, je zhotovena z omítek tvrdých cementových s hrubou texturou. Vstupní schodiště je sevřeno odstupňovanými zídками opatřenými tvrdými omítkami z teraca. Sekundární omítky jsou dvouvrstvé, vápenno cementové. Primární nátěry byly vápenné. Konstrukce tvarově rozmanitých odvětrávacích vikýřů na střeše byly kryty zřejmě zinkovým oplechováním⁷. Střecha je kryta pálenou krytinou. Truhlářské prvky, tj. okenní a dvevní výplně jsou částečně dochovány původní. Dochovány jsou i kovové okenní výplně oválných větracích okének půdních prostor a dekorativních obdélných okének suterénních místností hlavní budovy.

⁶ tamtéž: „Zvenku je to patrné na nevhodných střešních oknech na severní a jižní straně“.

⁷ Původní oplechování je zachováno částečně na některých prvcích, většina je již oplechována nově, čemuž napovídá jejich poněkud strohá a do detailů nepropracovaná profilace. V této souvislosti se však otevírá otázka původní materiality opláštění vikýřů a jejich součástí, a to zejména v souvislosti s údaji, které uvádí dr. Filip ve své stati, kde zmiňuje „čtyři měděné špice na hřebenech (Firstspitzen)“. Zde by bylo vhodné provést detailnější průzkum konstrukcí a materiálů v případě, že se plánuje i obnova střešního pláště.

III. ÚDAJE O AKCI

1. ZADAVATEL PRŮZKUMU: Projekt Point green, s.r.o. Cejl 504/38, Zábrdovice, 602 00 Brno
2. VLASTNÍK: Vyšší odborná škola zdravotnická Brno, příspěvková organizace, Kounicova 16, 602 00 Brno
3. TERMÍN TRVÁNÍ AKCE: září 2019
4. VÝCHOZÍ PODKLADY:
 - Sondážní průzkum a posouzení omítkových vrstev na místě samém. Průzkum byl prováděn z vysokozdvizné plošiny.
 - zaměření fasád – poskytnuto projekční kanceláří Projekt Point green+

IV. POPIS PAMÁTKY:

Hlavní průčelí do ul. Kounicova.

Trojkrídlá hlavní budova má symetrický půdorys s krátkými bočními křídly a k jižnímu křídlu se napojuje přízemní tělocvična. Severní křídlo bylo v 50. letech prodlouženo dostavbou, jejíž půdorysná stopa odpovídá tělocvičně. Hlavní průčelí do ulice Kounicova je rytmizováno 17 okenními osami. V ose centrálně situovaného rizalitu je umístěn hlavní vstup se schodištěm. Centrální část odstupňovaného rizalitu je završena vysokým, štítem s konkávně projmutými bočními křídly. Plocha štítu je prolomena třemi okenními otvory, oddělenými nízkými pilastry s kanelovanými dříky. Předstupující plocha štítu nad okny dosedá na dvě stylizované ploché konzoly v podobě dekorativních štítků.

Vyložená průběžná korunní římsa, jež tvoří současně i parapet pod okny štítu, je „nesena“ zavínutými dekorativními konzolkami. V ploše kladí je v současnosti osazen druhotný nápis STŘEDNÍ

PRŮMYSLOVÁ ŠKOLA ELEKTROTECHNICKÁ.⁸ Samostatně osazené litery nápisu jsou zhotoveny z měděného plechu. IV. NP je vloženo do hmoty mansardové střechy a otevírá se v celé šíři předstupujícího pětiosého rizalitu, jehož nároží stejně jako nároží celého hlavního průčelí jsou zvýrazněna bosáží. Okno střední okenní osy je flankováno kartušemi se stylizovanými rozvilinami a znakem města Brna. Po stranách je fasáda IV NP sevřena konkávně projmutými křídly s bohatou štukatérskou výzdobou, znázorňující rohy hojnosti.

II. a III. NP rizalitu jsou v celé výšce sepnuta po krajích obdélnými vertikálními poli s dekorativním rámcem a stylizovanou mušlí ve vrcholu. Motiv stylizovaných roset a mušlí se formou štukového dekoru uplatňuje soliterně, či ve složitějších kompozicích v plochách parapetních výplní oken II. a III. NP. Plocha fasády I. zvýšeného NP je akcentována horizontální rustikou, stejně tak, jako plochy fasády navazujících bočních křídel objektu, jejichž nároží jsou zvýrazněna bosáží. Zvýšené přízemí, oddělené kordonovou římsou a prolomené okny do suterénu je opatřeno tvrdou omítkou s hrubší texturou imitující kamenné bloky. Z totožné omítky je vytvořen monumentální dvojpodlažní, trojosý portikus hlavního vstupu, završený balkonem, jehož nároží zdobí velké vázy se štukovým vegetabilním dekorem. Vlastní architektura portiku kombinuje dekorativní a architektonické prvky stylu art déco – kanelování, členění odstupňovaných pilastrů, stylizované rosety apod.

Okénka suterénu jsou uzavřena dekorativními kovovými výplněmi, přičemž střední křídlo je v podobě stylizovaného znaku města Brna.

⁸ Z historické pohlednice je zřejmé, že obdobným způsobem byla označena i původní instituce.

Hlavní vstup je uzavřen dvoukřídlými prosklenými dveřmi s dekorativními mřížemi. Nad poutcem vrcholí dveřní výplně ve čtyřdílném nadsvětlíku.

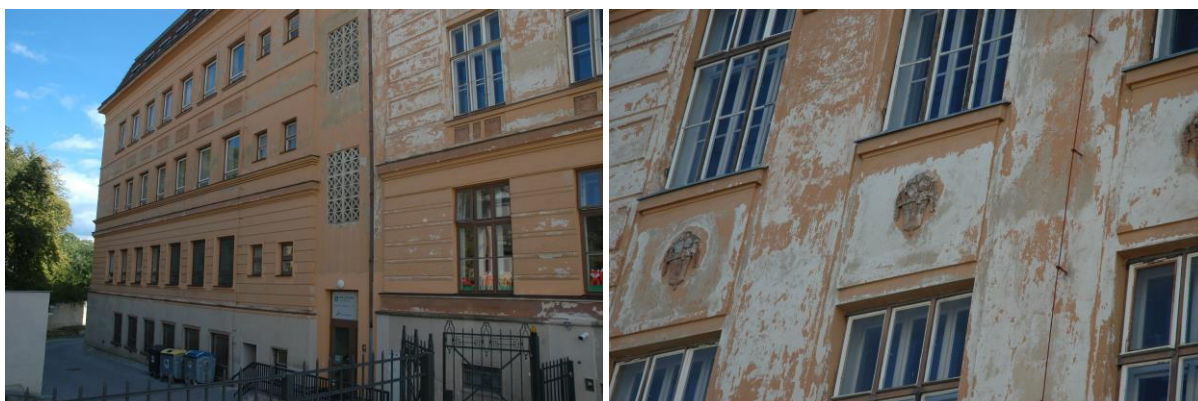
Boční průčelí směrem k Tyršovu sadu

Boční jižní průčelí hlavní budovy je sedmiosé, architektonicky a výzdobou navazuje na průčelí hlavní. Zvýšená parterová část je opět upravena tvrdou omítkou s hrubší texturou. Centrálně je umístěn vstup, flankovaný pilastry s dekorativními rosetami v horní části a završený plochým, po stranách konkávně projmutým štítem. Dveřní výplně jsou novodobé plechové. Nadsvětlík je prosvětlen luxfery. Na boční průčelí navazuje jednopodlažní pětiosé křídlo s velkými trojdílnými okenními otvory. Plocha fasády mezi okny je opatřena vertikálními poli se strukturovanou odtrhávanou omítkou. Okenní výplně jsou osazeny ve vpadlých polích, jež jsou vertikálně rámována širokými kanelurami. Soklová partie je opatřena, tak jako u hlavního průčelí, tvrdou vápennocementovou omítkou hrubší textury, imitující kamenný obklad.

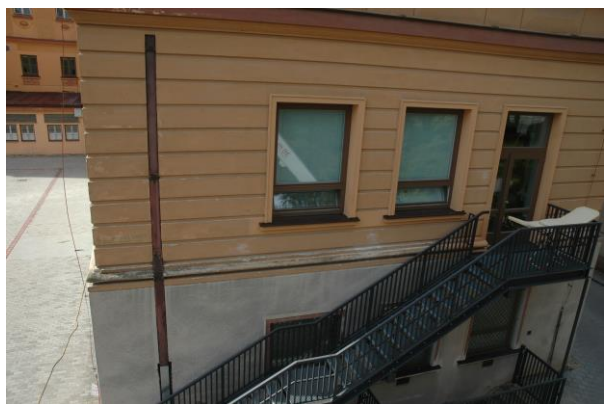
Boční průčelí objektu s přístavbou směrem ke stadionu

Boční severní průčelí hlavní budovy je sedmiosé, architektonicky a výzdobou navazuje na průčelí hlavní. Navazující čtyřpodlažní přístavba bočního křídla volně navazuje ve svém členění a způsobu výzdoby na architektonické řešení fasády historické budovy. Fasáda zvýšeného II. NP je rovněž opatřena horizontální rustikou. II. NP je odděleno profilovanou kordónovou římsou. Obdobnou profilací je rovněž opatřena korunní římsa i římsa kladí. Parapetní pole jsou ve IV. NP akcentována obdélnými horizontálními výplněmi s kanelováním

Schodišťový trakt (?) spojovacího krčku mezi historickou budovou a přístavbou je prosvětlen pomocí dekorativních výplní z betonových profilů.

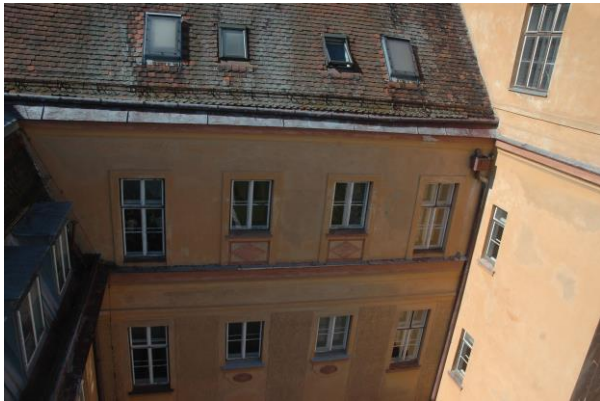

Obdobné členění fasády přístavby severního křídla je zachováno i ze zadní dvorní fasády. Fasáda jižního průčelí přístavy je však již tvarově výrazně zjednodušená.

Dvorní fasádě hlavní budovy dominuje hluboký rizalit lichoběžníkového půdorysu vrcholící v mansardě terasou, sevřenou mezi dvěma věžicemi. Plochy fasád jsou hladké, akcentované soliterními dekorativními prvky v parapetních plochách. Tektonika plochy fasády je posílena vložением ploch se strukturovanou omítkovou, utaženou lžící a vytvářející tak nezaměnitelný povrch. Tyto plochy jsou patrné zejména na čelních průčelích štítů věžic a bočního jižního křídla.

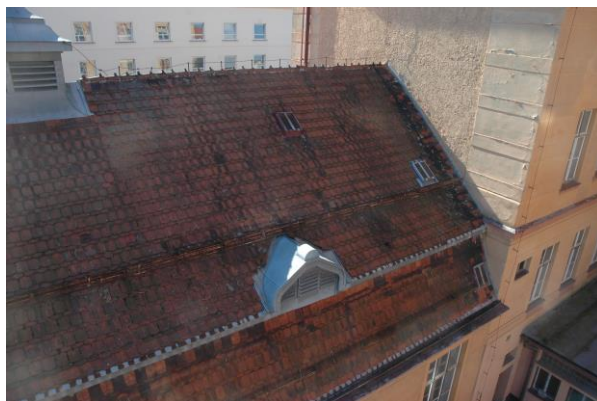

Odlišný charakter strukturované omítky je pak uplatněn na přízemním jižním křídle. Zde jsou leženými rámovaná pole opatřena hrubozrnnou strukturovanou omítkou nahazovanou.

Dokumentace typů historických vikýřů.

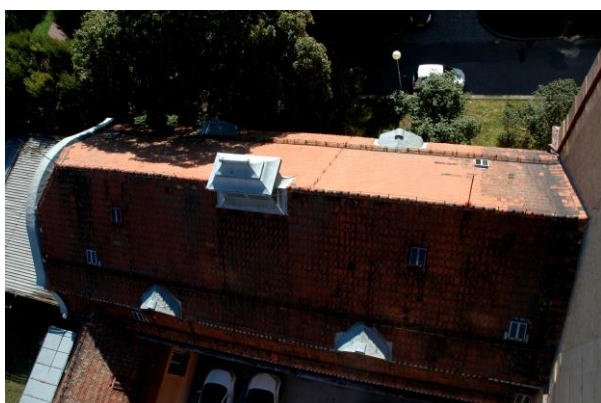
Mimo původní, pasířsky upravená opláštění konstrukcí vikýřů se v ploše střešní roviny hlavní budovy, ale i bočních křídel, nachází novodobé okenní otvory, budované v souvislosti s pozdějšími stavebními úpravami střechy, respektive s využitím půdních prostor.

Střecha jižního dvorního křídla

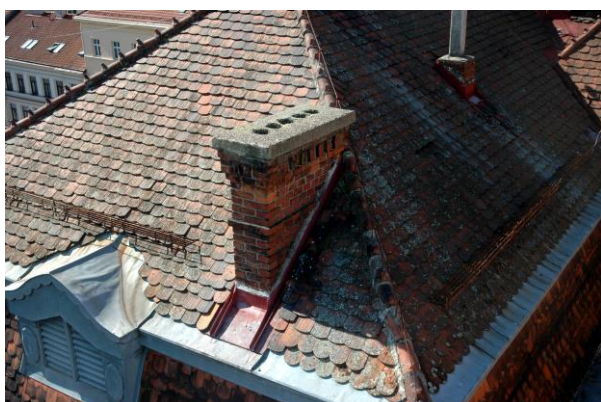
Střecha jižního dvorního křídla

Střecha jižního dvorního křídla

Střecha jižního rizalitu hlavní budovy

Střecha jižního rizalitu hlavní budovy

Střecha hlavní budovy

Střecha hlavní budovy

Střecha hlavní budovy ze strany hlavního průčelí

V. PRŮZKUMOVÁ ZPRÁVA

V termínu 13. 9. 2019 byl na základě objednávky investora, projekční kanceláře Projekt Point green, s.r.o. a v souladu s doporučeními NPÚ, ÚOP v Brně, proveden průzkum stratigrafie povrchových úprav a materiálové skladby fasádního pláště objektu. Rovněž bylo v rámci možností provedeno zhodnocení technického stavu architektonických a dekorativních prvků fasádního pláště. Toto by mělo posloužit jako podklad pro projektanta, v rámci přípravy projektové dokumentace obnovy fasádního pláště. Vlastní průzkum sestával z nedestruktivní a destruktivní metody.

a) Nedestruktivní průzkum

Objekt byl obhlédnut a byl stanoven rozsah dochovaných původních omítek. Bylo zjištěno, že primární omítkové vrstvy mohou být zachovány v ploše cca 70 %. S ohledem na skutečnost, že objekt prošel minimálně třemi stavebními úpravami⁹ a s nimi spojenými opravami fasádního pláště je možno za prokazatelně autentické a s obdobím vzniku spojené považovat tyto části: plochy se strukturovanou a utaženou omítkou na hlavní budově, část omítek se strukturovanou omítkou na bočním jižním křídle, dekorativní prvky z románského cementu a materiálu na bázi sádry a rovněž tvrdé omítky na hlavní budově (portikus hlavního vstupu, ostění bočního vstupu jižního křídla a zvýšený sokl po obvodu hlavního průčelí). Co se týká hladkých omítek je jisté možno identifikovat části, které bezpochyby souvisí se vznikem stavby a to zejména na složitějších architektonických prvcích a profilacích. Na těchto plochách je možno zřetelně vidět i způsob původní úpravy povrchu „hladkých“ omítek. Tato spočívala v utažení zavadajícího povrchu omítky krouživým pohybem tvrdého hladítka. Stržené plnivo ve štukové omítce tak zanechalo v povrchu charakteristické stopy – rýhy. Tento způsob úpravy nebyl identifikován na dostavbách jak z 50. let 20. stol. a pozdějších opravách. Jak již bylo výše uvedeno, byly „hladké“ plochy, mimo architektonické prvky /bosáže, pásovou rustiku, lezeny apod./ posíleny o plochy s odlišnou úpravou struktury povrchu v geometricky rámovaných polích. Tento způsob úpravy nebyl identifikován na dostavbách jak z 50. let 20. stol., tak pozdějších.

Na fotografii jsou zřetelné stopy krouživého pohybu tvrdého hladítka.

⁹ Jedná se zejména o přístavbu bočního severního křídla z 50. let 20. stol. a přízemní provozní objekty přiléhající k hlavní budově ve dvorní části.

Plochy opatřené strukturovanou „utaženou- zahlazenou“ omítkou.

Dále se jednalo o hrubě nahazovanou strukturu omítky, vytvářející hlubší kaverny. Po částečném zavadnutí, byla vrchní vrstva nahozené omítky „utažena“ na povrchu hladítkem, vytvářejícím charakteristickou „stlačenou“ kresbu.

Strukturované omítky na jednopodlažním jižním křídle.

Odlišný způsob aplikace strukturované omítky byl uplatněn na přízemní stavbě bočního jižního křídla. Omítka s hrubší frakcí plniva byla nahazována ručně, či mlýnkem a ponechána k zavadnutí a vyzrání. Poté byla přetřena vápenným pačokem – podkladovou vrstvou pod fasádní nátěr.

Na fotografiích je patrný rozdíl mezi finálním vzhledem strukturovaných omítek „nahazovaných – hrubých“ /nahore/ a strukturovaných omítek s „utaženým – zahlazeným“ povrchem – na následující straně.

Právě kombinace řemeslné úpravy povrchu tzn. dvojí charakter úpravy struktury a hladkých ploch střídmeho architektonického řešení fasády, byl mimo akcentaci drobnými dekorativními detaily, hlavním nositelem výtvarného výrazu fasádního pláště, potažmo celého objektu. Na těchto autentických plochách byly rovněž potvrzeny nálezy primární povrchové úpravy vápenným nátěrem, jimž se budu věnovat další části nálezové zprávy.

K technickému stavu fasády

Obecně lze konstatovat, že nejrozsáhlejší poškození a projevy degradace, se v současnosti vyskytují na exponovaných plochách fasády, včetně lokálních poruch pod korunní římsou, partiích krajních okenních os všech průčelí a pochopitelně v parterové části, tedy v místech kde byly nejvíce vystaveny klimatickým vlivům, či možnosti mechanického poškození. Nemalou měrou se na destrukci primárních omítek musely podílet i dožilé klempířské prvky, což je patrné především u korunní římsy, u oplechování parapetů okenních otvorů, nadokenních říms, jakož i v blízkosti dešťových svodů.

V rámci obecného vyhodnocení stavu zachování architektonických a dekorativních prvků lze konstatovat, že z primárních vrstev a materiálů jsou zachovány především prvky štukového dekoru,

provedeného z materiálu na bázi hydraulického vápna a tzv. románského cementu. Tyto jsou uplatněny zejména na hlavním a bočních průčelích školní budovy. Obdobné dekorativní prvky, jež se nachází na zadním – dvorním, průčelí však vykazují odlišnou materiálovou skladbu (nelze vyloučit vyšší obsah sádry) a to má dopad i na jejich stupeň degradace. Jejich povrch je, zejména v ploše vystavené srážkové vlhkosti, narušen hlubokými kavernami a krátery, charakteristickými pro degradaci sádrového materiálu.

Na fotografiích je vidět hlubkové narušení povrchu dekorativního prvku, charakteristické pro sádrový materiál.

Hlubkovou degradací mohou pod sekundárními fasádními nátěry procházet i dvě vázy nad portikem hlavního vstupu zhotovené z románského cementu. I když na první pohled nejsou patrné otevřené praskliny a trhliny v materiálu, je nutné s touto variantou počítat. Je totiž otázkou, zda se jedná o odlitky z románského cementu v plné hmotě, či zda jde o prvky, jež jsou zhotoveny kombinovanou technikou – cihelné armované vyzdívky a odlitku z románského cementu. Právě odlišná roztažnost a nekompatibilita obou materiálů bývá zpravidla příčinou degradace obdobných prvků.

Poměrně rozsáhlé užití tvrdých vápennocementových omítek na soklové části, ale i při komponování portiku hlavního a bočního vstupu, nevykazuje výraznější poškození celku. Lokálně jsou patrné mechanické zásahy a poškození v důsledku vztlínající vlhkosti při patě stavby. Jako negativní je však možno označit uplatnění fasádního nátěru, patrně na disperzní bázi, kterou jsou prvky z tvrdých probarvených omítek přetřeny.

Jak již bylo řečeno, souvisí současný vzhled fasád obou objektů s poslední rozsáhlejší stavební obnovou cca v 50. letech 20. století a pozdějšími lokálními opravami.

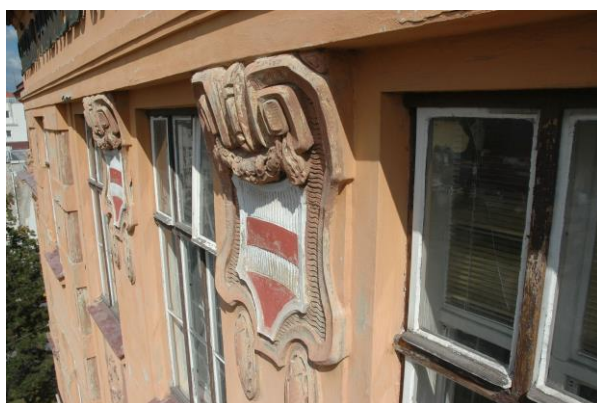
Dožilé části omítek byly nahrazeny dvouvrstvými omítkami a originální štukový dekor byl v místech narušení rovněž lokálně převrstven technologickými vrstvami a fasádními nátěry. Obecně lze konstatovat, že opravy byly vesměs vedeny snahou respektovat primární architektonické řešení fasádního pláště a fasády si tak převážně zachovaly, svůj charakter i modelaci beze změny. V případě dekorativních prvků na hlavním průčelí je to jistě dáno i zásluhou vlastností materiálu, z něhož byly zhotoveny. Původní užití tzv. románského cementu a hydraulického vápna k výrobě štukového dekoru, umožňovalo pracovat s materiálem, který měl dobré modelační vlastnosti a vyznačoval se po vyzrání pevností a odolností. Jemná modelace mohla být nanášena i přímo „z ruky“. Část prvků však byla odlévána zvlášť do forem a na fasádu byly tyto prefabrikáty poté připevněny pomocí kovových čepů a trnů. Právě koroze těchto prvků je převládající příčinou degradace štukových výdusků, které jsou narůstajícími korozními vrstvami na povrchu čepů ve hmotě trhány.

b) destruktivní průzkum. Identifikace materiálové skladby a popis technického stavu fasádního pláště

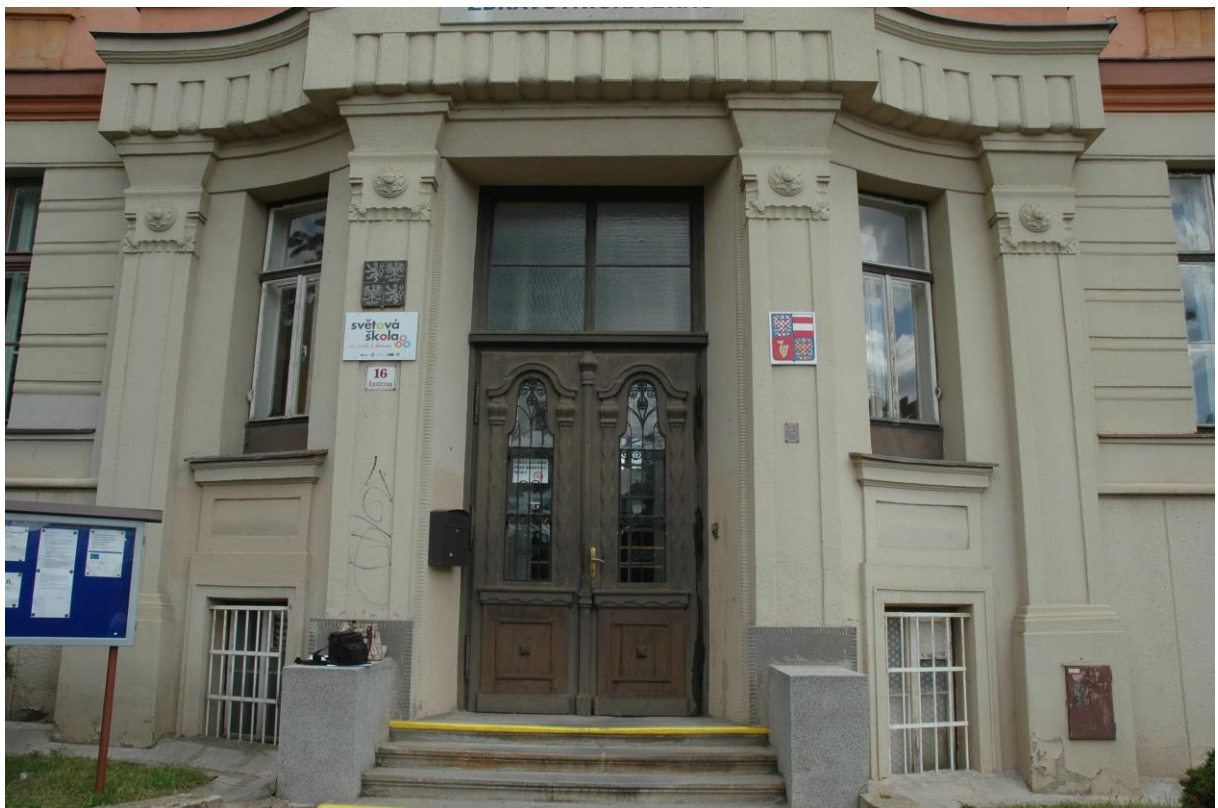
Jak již bylo uvedeno výše, probíhal průzkum z vysoko zdvižné plošiny, díky čemuž bylo možno prohlédnout detailně části fasády a specifikovat příčiny degradace včetně jejího rozsahu. Bohužel však i rozsah pohybu plošiny a s tím související dostupnost jednotlivých ploch fasád byla limitována určitými omezeními. Jelikož se však podařilo poměrně detailně prohlédnout alespoň části fasád, je možno odvodit jejich stav v nedostupných částech na základě společných vnějších projevů. V rámci popisu technického stavu bude tedy postupováno po dílčích úsecích, tak jak byl prováděn průzkum.

Hlavní průčelí do ul. Kounicova

Na snímcích dole je patrné že, přirozenou degradací trpí a největší rozsah poškození vykazují zejména „hladké“ omítkové vrstvy a to jak v plochách, tak na profilacích architektonických prvků

Soklová partie, je v současnosti přetřena fasádním nátěrem patrně na disperzní bázi. U paty stavby jsou patrné projevy degradace omítek v důsledku vztlínající vlhkosti a transportu vodorozpustných solí.

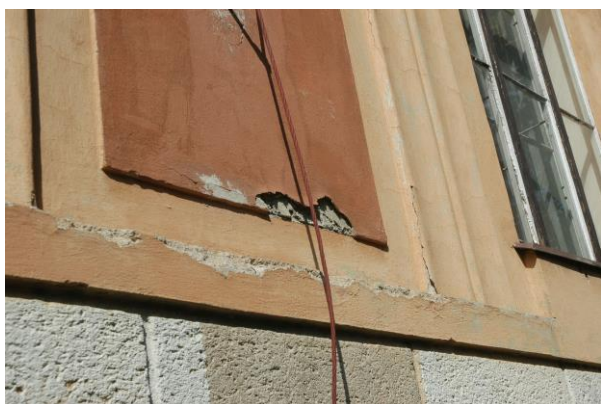
Boční průčelí směrem ke stadionu

Stupeň a charakter degradace omítkových ploch bočního průčelí je obdobný jako u průčelí hlavní fasády

Boční průčelí hlavní budovy a jižního křídla

V případě bočního průčelí jižního křídla je možno za degradující zásah označit i sekundární nátěr tvrdých probarvených omítek ostění vstupu a soklové části fasádním nátěrem

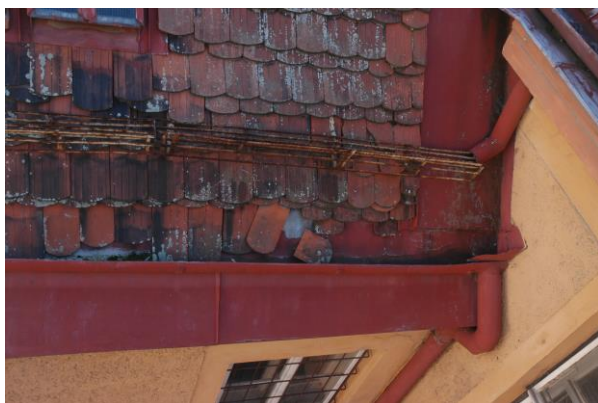

Dvorní průčelí fasáda jižního bočního křídla

Fasáda bočního křídla vykazuje velké množství sekundárních oprav. Nežádoucím způsobem se tyto podepsaly na zjednodušení profilace štítu kolmé přístavby křídla. Omítky soklové partie a hladké plochy byly převrstveny, či plně nahrazeny novodobými materiály. Plochy strukturované omítky vykazují velké množství sekundárních vysprávek, které je odlišují svou strukturou a poté byly převrstveny technologickými vrstvami a fasádním nátěrem. I v tomto případě se na degradaci omítkových vrstev podílejí poškozené, či nefunkční klempířské prvky.

Zjednodušená profilace lemu štítu provedená z nové cementové omítky

Omítky dvorního průčelí – hlavní budova.

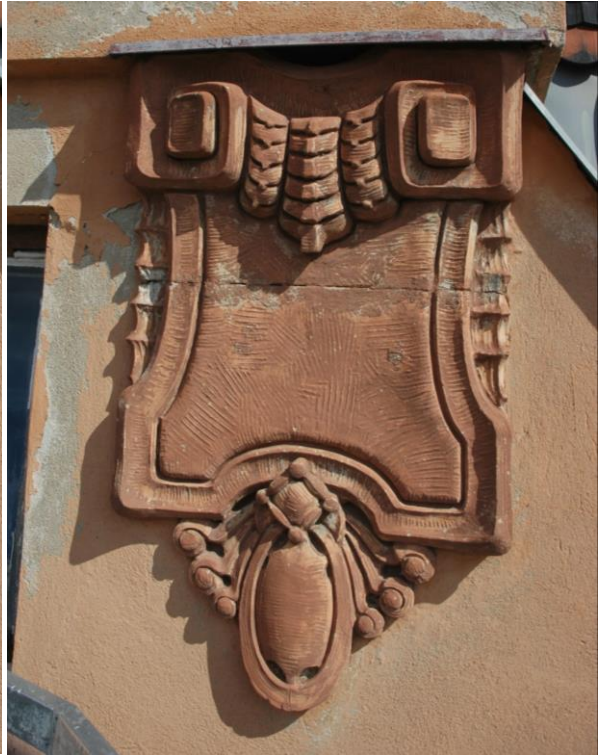

V rámci průzkumu hlavního průčelí bylo zjištěno, že rozsah a zejména charakter poruch fasádního pláště vykazuje shodné rysy a projevy tak, jak byly identifikovány při průzkumu fasády bočního průčelí.

Nejrozsáhlejší poškození fasádního pláště je patrné opět v exponovaných plochách fasády, tj. zadní průčelí věžic rizalitů, a dále pak v místech, kde v důsledku poškození klempířských prvků došlo k dlouhodobému zatékání do omítkových souvrství a konstrukce zdiva. Toto je patrné zejména u korunní římsy, okolí dešťového svodu, či hmotě nadokenních říms. Hladké plochy omítek jsou pod vymývající se vrstvou fasádního nátěru narušeny sítí vlasečnic, vydutých míst, svědčících o ztrátě soudržnosti omítkových souvrství. Patrná jsou místa, kde došlo ke ztrátě profilací architektonického členění.

Dekoratívny prvky zhotovené z románskeho cementu zastoupené na fasádě objektu.

Detail liter zhotovených z Cu plechu

Detailní pohled na části stavby s probarvenými vápennocementovými omítkami

STRATIGRAFIE POVRCHOVÝCH ÚPRAV

V rámci stratigrafie povrchových úprav prokázal sondážní průzkum výskyt více vrstev povrchových úprav, avšak pouze fragmentárně dochovaných. V rámci průzkumu bylo provedeno dostatečné množství sond, jejichž smyslem bylo stanovení stratigrafie nátěrových vrstev a určení původní barevnosti objektu. Sondy byly v případě obou objektů provedeny jak v pasivní ploše, tak přes profilace architektonických prvků i štukovém dekoru.

Sondy provedené přes profilaci provedené v hladké omítání profilaci římsy a dole pak v ploše omítky se strukturovaným povrchem. Na obou fotografiích jsou patrné fragmenty šedého vápenného nátěru, tak jak byl posléze potvrzen v rámci optické mikroskopie vybraných vzorků.

Poznámka: Fotodokumentace sond je z důvodu bližší specifikace stratigrafie povrchových úprav omítek a architektonických prvků doplněna o snímky vrstev povrchových úprav při makroskopickém zvětšení. Fotografie jsou pořízeny amatérským digitálním mikroskopem a tyto výstupy nelze v žádném případě považovat za adekvátní laboratorní analýzu metodou optické mikroskopie. Laboratorní průzkum nebyl prozatím zadavatelem požadován. Stupeň zvětšení nelze v případě použitého amatérského zařízení přesně uvést.

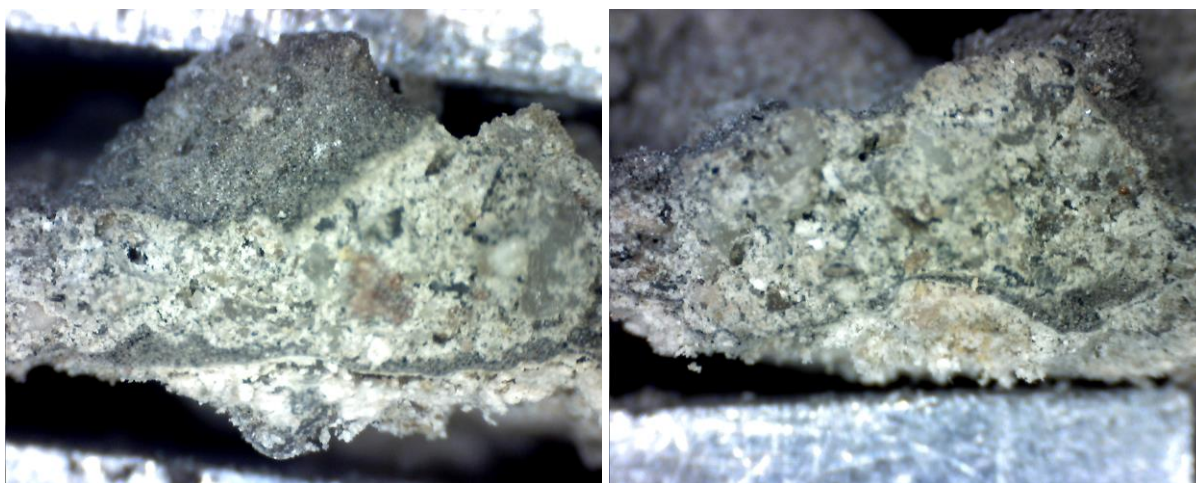
V rámci průzkumu povrchových úprav byly k posouzení odebrány následující vzorky:

Vzorek A – odebrán z vnitřní špalety oválného okénka štítu bočního křídla – dvorní průčelí.
Identifikace materiálu a výstavba povrchových úprav

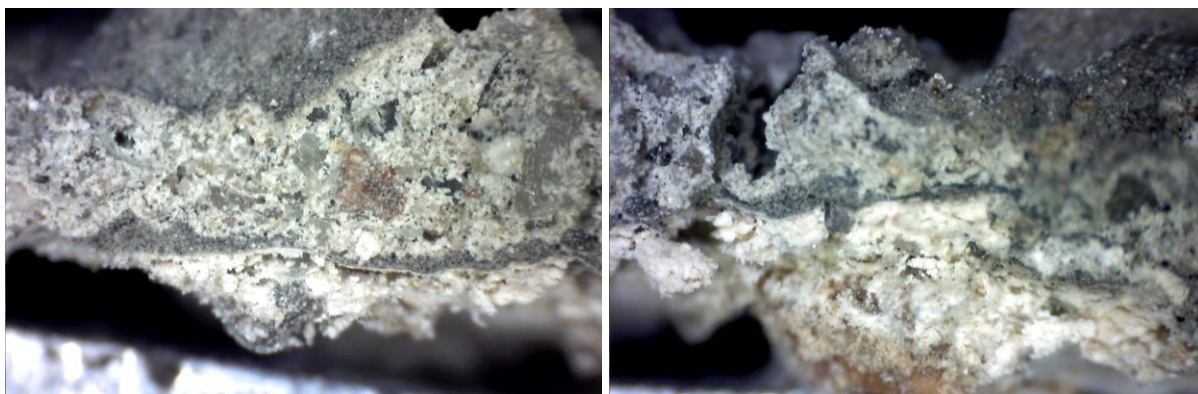
Ze vzorku A bylo připraveno několik úlomků, které byly prohlédnuty při makroskopickém zvětšení, pomocí amatérského digitálního mikroskopu. Ve většině zkoumaných vzorků se opakuje obdobná nálezová situace.

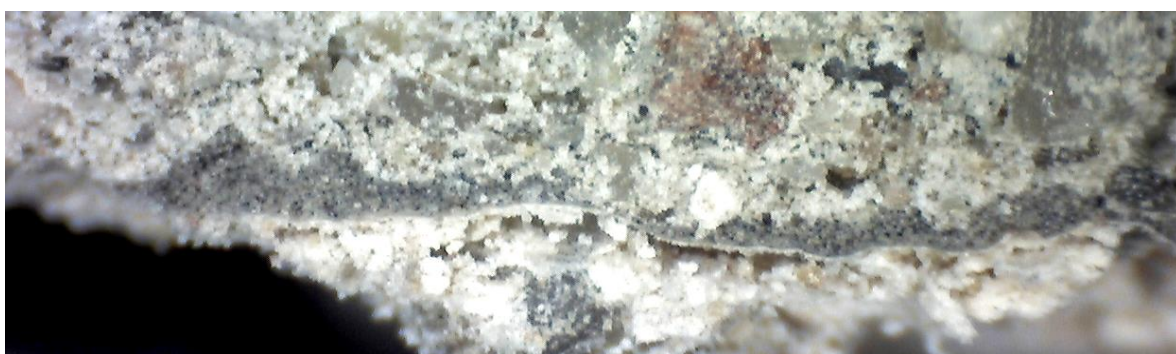
Celkový pohled na oválné okénko štítu bočního křídla. V hloubce špalety zůstala zachována primární omítka, z níž byl odebrán vzorek A. Na fotografii vpravo je zachycen detail místa odběru vzorku A.

Vzorky A/1 a A/2 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Vzorky A/3 a A/4 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Vzorek A/5 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Analýza vzorku A: Z makroskopických snímků je zřejmé, že na povrchu štukové vrstvy „bílě barevnosti“ (jejímž pojivem je patrně vzdušné vápno) se nachází tenká podkladová vrstva vápenného „pačoku.“ S ní je propojen vápenný nátěr šedě barevnosti, který je možno považovat za nejstarší nalezenou povrchovou úpravu, tedy s největší pravděpodobností za úpravu primární.

Následuje technologická vrstva vápenné omítky a na jejím povrchu opět vápenný nátěr šedě barevnosti. Tento nález předkládá možnost opakovaného použití vápenného nátěru šedě barevnosti, při pozdější opravě bočního křídla, při níž byl respektován původní výraz objektu.

Vzorek B – odebrán z povrchu strukturované omítky nízkého bočního křídla. Identifikace materiálu a výstavba povrchových úprav

Ze vzorku B bylo připraveno několik úlomků, které byly prohlédnuty při makroskopickém zvětšení, pomocí amatérského digitálního mikroskopu. Ve většině zkoumaných vzorků se opakuje obdobná nálezová situace.

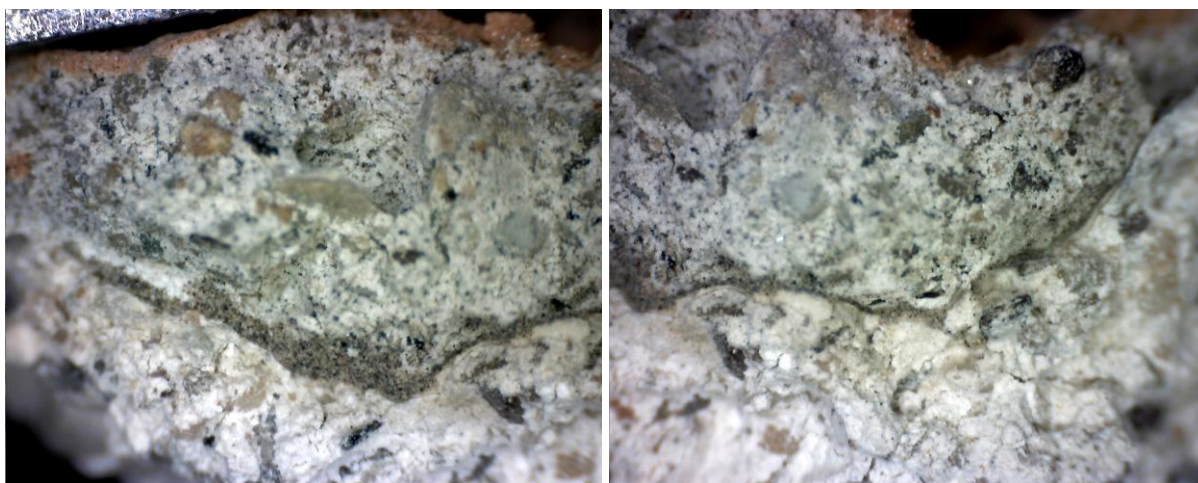
Celkový pohled na boční průčelí jednopodlažního dvorního křídla

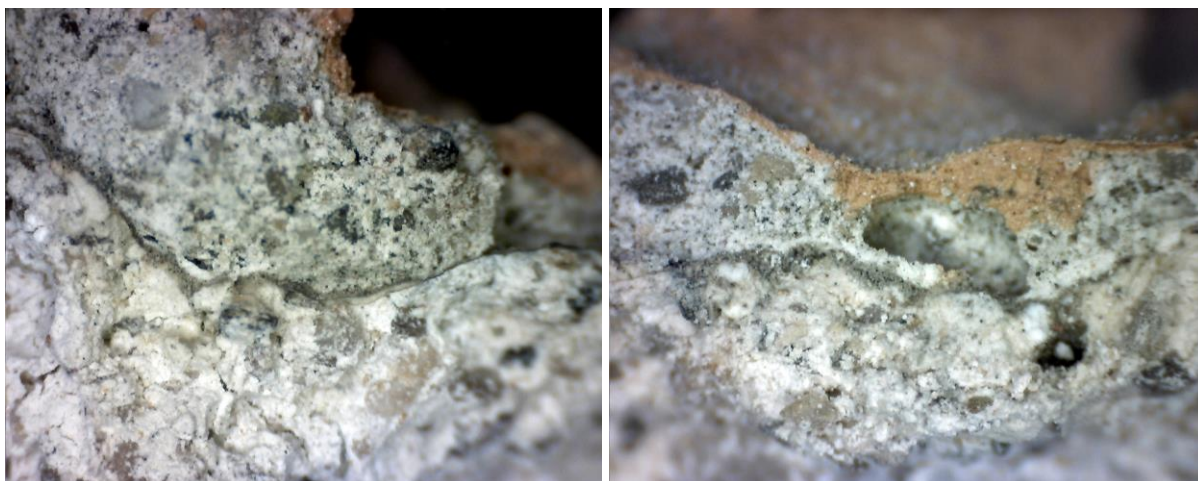
Místo odběru vzorku B – strukturovaná omítka pod profilací

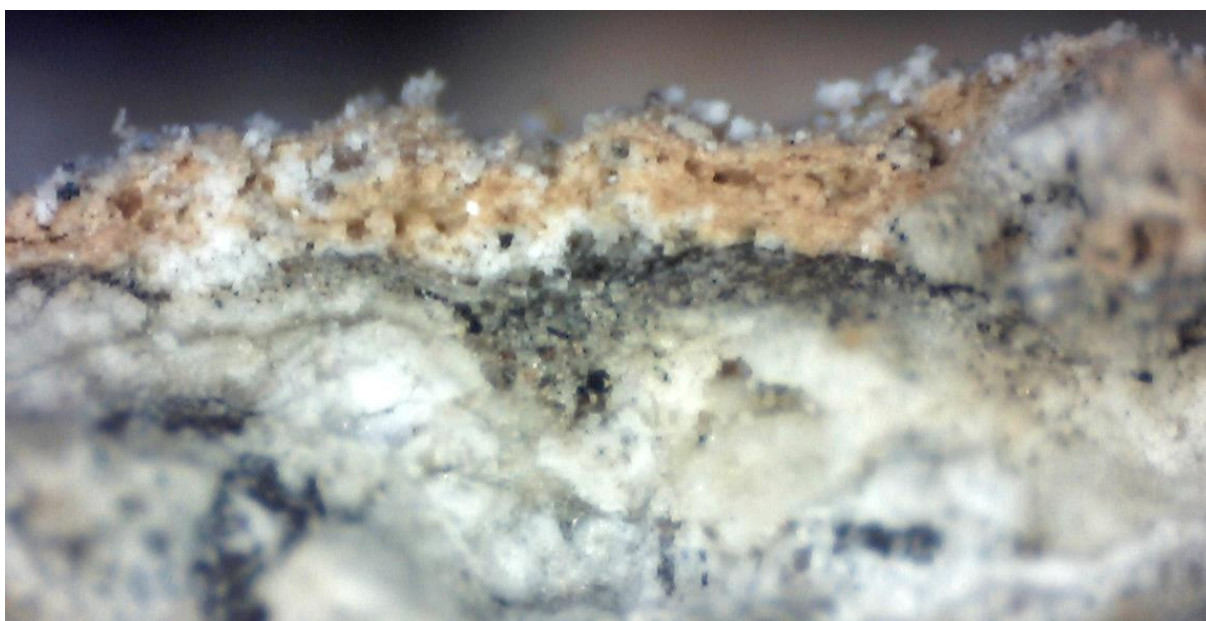
Detail místa odběru vzorku B. V hloubce strukturovaného povrchu omítky (světle šedé barvy) jsou patrné fragmenty fasádního nátěru šedé barvy.

Vzorky B/1 a B/2 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Vzorky B/3 a B/4 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Vzorek B/5 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Analýza vzorku B: Na povrchu primárních omítkových vrstev se tenké vrstvě vápenného pačoku nachází vápenný nátěr šedé barevnosti. Následuje vrstva vápenné omítky, s jejímž povrchem je propojen stávající „terakotovo okrový nátěr“ jedná se tedy o vrstvu celoplošné úpravy, související zřejmě s dostavbou bočního křídla s tělocvičnou.

Vzorek C – odebrán z povrchu strukturované omítky na zadním rizalitu hlavní školní budovy (nad jednopodlažním dvorním křídlem). Identifikace materiálu a výstavba povrchových úprav

Ze vzorku C bylo připraveno několik úlomků, které byly prohlédnuty při makroskopickém zvětšení, pomocí amatérského digitálního mikroskopu. Ve většině zkoumaných vzorků se opakuje obdobná nálezová situace.

Celkový pohled na plochu fasády opatřenou „strukturovanou a utaženou“ omítkou

Detail místa odběru vzorku C

Vzorky C/1 a C/2 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Vzorky C/3 a C/4 - detaily – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Vzorky C/5 a C/6 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Vzorek C/7 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

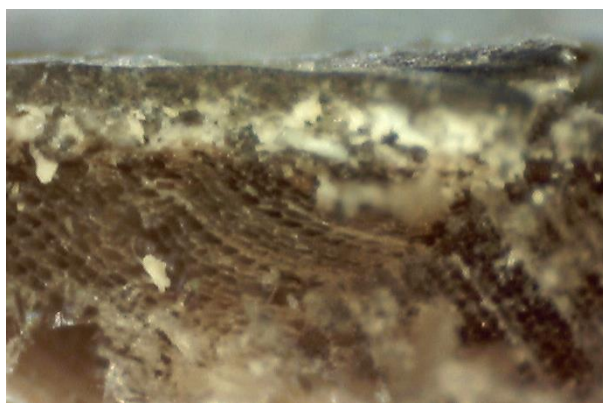
Analýza vzorku C: Po makroskopické prohlídce vzorku C, je možno konstatovat, že i zde opakují tytéž nálezové situace z předchozích vzorků A a B; tedy nález primárních omítek s šedým vápenným nátěrem na povrchu. A rovněž následující souvrství (omítka, bílý pačok, šedý nátěr) svědčící o první plošné opravě fasády, při níž byl, co se barevnosti týká, respektován původní koncept – tj. monochromní šedý nátěr. Jako tj. třetí celoplošná úprava je nachází souvrství vápenné omítky s terakotově okrovým fasádním nátěrem, patrně na akrylátové bázi, tedy stávající úprava.

Vzorek D – odebrán z povrchu konstrukcí původních okenních výplní – okenních rámu dvorního průčelí. Výstavba povrchových úprav.

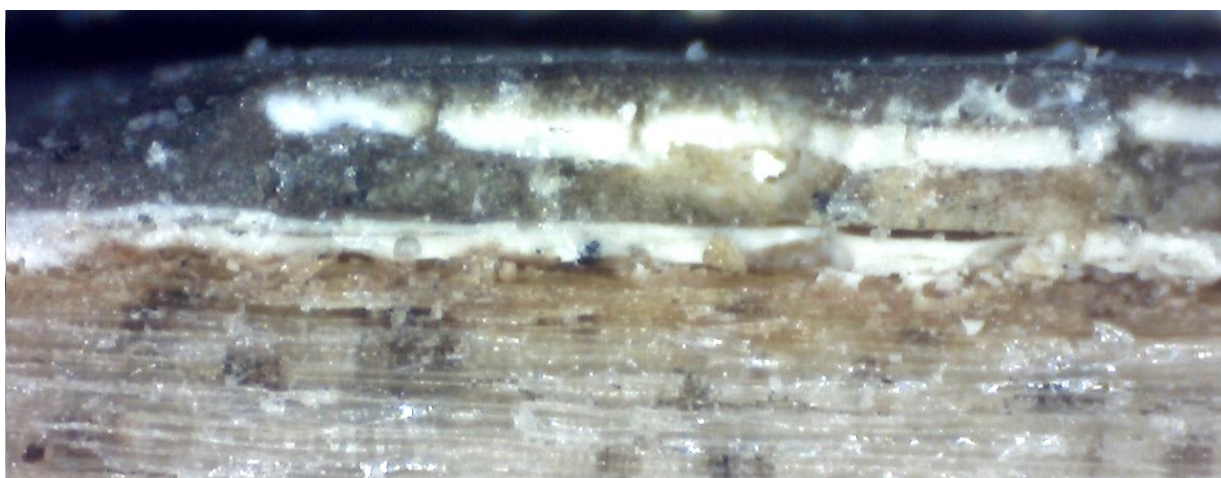
Ze vzorku E bylo připraveno několik úlomků, které byly prohlédnuty při makroskopickém zvětšení, pomocí amatérského digitálního mikroskopu. Ve většině zkoumaných vzorků se opakuje obdobná nálezová situace.

Místa odběrů vzorku D okenní rám, exteriér

Vzorek D1 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Vzorek D/2 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

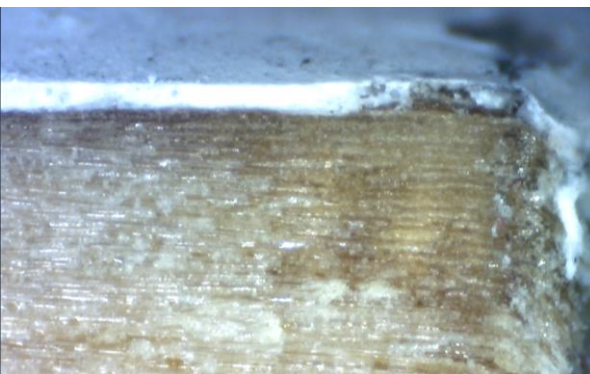
Analýza vzorku D: Z makroskopických snímků je zřejmé, že v případě povrchové úpravy historických dřevěných konstrukcí došlo v rámci pozdějších úprav ke změně barevného odstínu. Za nejstarší identifikovanou povrchovou úpravu je možno považovat nález světlého /lomeného bílého/ tónovaného krycího nátěru. Na této vrstvě, která je nanášena na podkladové vrstvě přímo na dřevěném materiálu, nacházíme opakovaně nanášený krycí nátěr hnědé barevnosti.

Vzorek E – odebrán z povrchu konstrukcí původních okenních výplní – okenních křídel dvorního průčelí. Výstavba povrchových úprav.

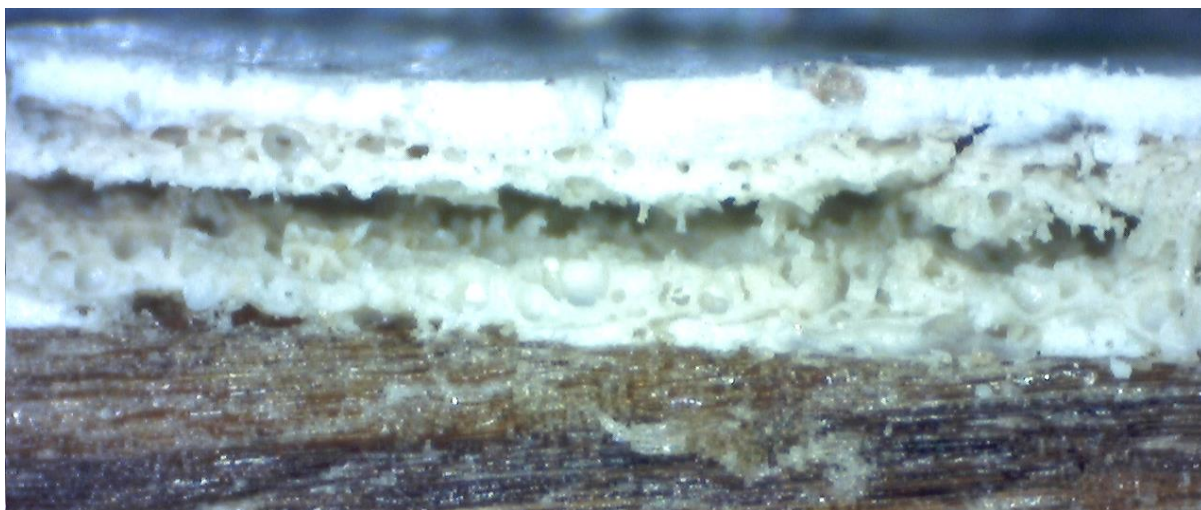
Ze vzorku E bylo připraveno několik úlomků, které byly prohlédnuty při makroskopickém zvětšení, pomocí amatérského digitálního mikroskopu. Ve většině zkoumaných vzorků se opakuje obdobná nálezová situace.

Místo odběru vzorku E

Vzorek E/1 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

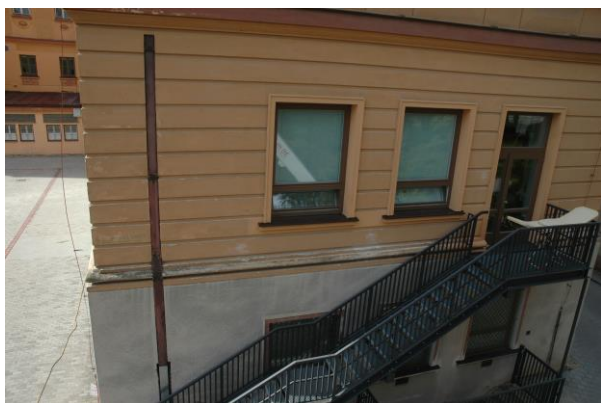
Vzorek E/2 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Analýza vzorku E: Z makroskopických snímků plyne, že spodní vrstvy odpovídají nálezové situaci na rámu okenního křídla tak, jak byly identifikovány ve vzorku E. Na základě podrobnějších zjištění, ale i komparaci nálezů, s archivní fotodokumentací, je nutno poopravit závěry průzkumu povrchových úprav okenních výplní, které byly provedeny v minulých letech. Na historické fotografii je zřejmé, že povrchové úpravy okenních výplní (rámů i křídel) jsou provedeny ve světlé barvě. Mohlo se jednat o světle šedý tónovaný nátěr korespondující s barevností fasády.

Vzorek F – odebrán z profilace oblounové kordonové římsy bočního křídla – přístavby s tělocvičnou. Primární a sekundární vrstvy. Identifikace materiálu a výstavba povrchových úprav

Ze vzorku F bylo připraveno několik úlomků, které byly prohlédnuty při makroskopickém zvětšení, pomocí amatérského digitálního mikroskopu. Ve většině zkoumaných vzorků se opakuje obdobná nálezová situace.

Celkový a detailní pohled na profilaci kordonové římsy nad soklovou partií, místo odběru vzorku F.

Vzorky F/1 a F/2 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Analýza vzorku F: Z makroskopických snímků je zřejmé, že na kordonové římse se již nenachází charakteristické omítky s šedým nátěrem, tak jak je tomu u vzorků výše. Vzhledem k pozdějšímu vzniku přístavby křídla s tělocvičnou tělocvičny, je to však pochopitelné. Profilace oblounové kordonové římsy nad soklovou částí je provedena z dvouvrstevných omítek (jádro štuk) s povrchovou úpravou stávajícím terakotově okrovým nátěrem. Soklová partie pod touto římsou je přetažena tvrdými „teracovými“ omítkami.

Vzorek G – dekorativní kovové rámy sklepních okének hlavního průčelí. Vzorek povrchových úprav odebrán ze souvrství sklenářského tmelu. Výstavba povrchových úprav.

Ze vzorku G bylo připraveno několik úlomků, které byly prohlédnuty při makroskopickém zvětšení, pomocí amatérského digitálního mikroskopu.

Celkový pohled na dekorativní rám sklepního okénka hlavního průčelí.

Místo odběru vzorku G kovový rám sklepního okénka.

Vzorky G/1 a G/2 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Analýza vzorku F: Nálezová situace není zřetelná. Mezi dvěma vrstvami tmelu je patrné tmavé rozhraní, není však zřejmé, zda se jedná o ztmavlý povrch, či fragmenty barevného nátěru na tmelu.

Vzorek H – štukový dekor hlavního průčelí. Vzorek materiálu.

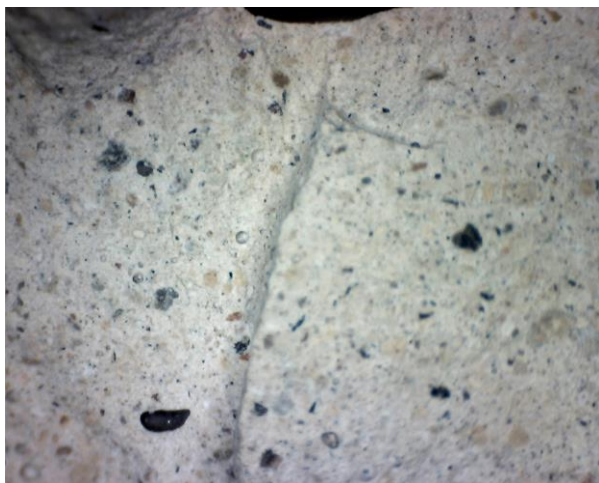
Ze vzorku G bylo připraveno několik úlomků, které byly prohlédnuty při makroskopickém zvětšení, pomocí amatérského digitálního mikroskopu.

Celkový pohled na dekorativní prvek.

Místo odběru vzorku H.

Charakteristický vzhled románského cementu při makroskopickém zvětšení.

Vzorek CH – Dveře hlavního vstupu. Povrchové úpravy dekorativních kovových výplní dveřních křídel.

Ze vzorku CH bylo připraveno několik úlomků, které byly prohlédnuty při makroskopickém zvětšení, pomocí amatérského digitálního mikroskopu.

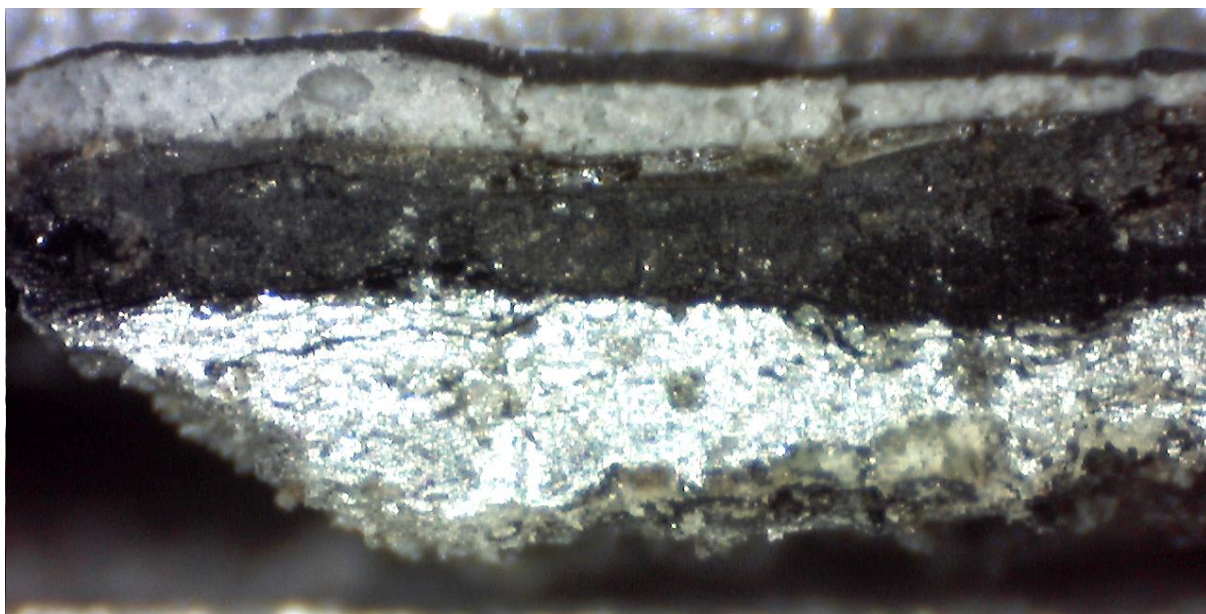
Celkový pohled na dveře hlavního vstupu

Místo odběru vzorku CH – dekorativní mříž.

Vzorky CH/1 a CH/2 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Vzorek CH/3 – výstavba povrchových úprav při makroskopickém zvětšení.

Analýza vzorku CH: Z makroskopických snímků je zřejmé, že původní úprava kovové mříže byla několikrát pozměněna. Jako jedna z nejstarších (je otázkou, zda primární?) identifikovaných

povrchových úprav je „stříbrný“ nátěr, respektive „stříbrná“ vrstva. Mohlo se jednat o povrchovou úpravu cínováním (?). Popřípadě by se mohlo jednat o ochrannou vrstvu provedenou technologií žárového zinkování. Bez laboratorního průzkumu však neumím tyto předpoklady potvrdit. Na tomto „stříbrném“ povrchu se pak nalézají minimálně dvě sekundární úpravy provedené tmavým krycím nátěrem.

VI. VYHODNOCENÍ PRŮZKUMU POVRCHOVÝCH ÚPRAV

Po vyhodnocení provedeného průzkumu lze tedy konstatovat, že fasádní plášť objektu, prošel v minulosti dvěma až třemi etapami obnovy.

Hlavní školní budova

- I. Za primární povrchovou úpravu fasády lze patrně považovat nálezy velmi světlého šedého vápenného nátěru naneseného na technologické vrstvě bílého vápenného pačoku. Tato souvrství se nachází jak na dochovaných částech primárních omítek pasivních i „hladkých“ architektonických prvků, ploch upravených dvojím způsobem struktury, tak rovněž i na povrchu štukového dekoru, což by potvrzovalo předpokládané monochromní pojetí barevnosti objektu. Je nutno upozornit, že nalezený odstín šedého nátěru, tak jak je patrný na fotografiích, byl v době jeho aplikace daleko světlejší. Odstín dokumentovaného povrchu je tmavší jednak v důsledku znečištění depozity, ale rovněž i přirozeným „ztmavnutím“ charakteristickým pro vápenné nátěry.
- II. Druhá etapa úpravy exteriéru objektu souvisela zejména s dostavbou severního křídla v 50. letech 20. století. V této fázi byl objekt patrně sjednocen převažujícím sytým terakotovým nátěrem na vápenné bázi, přičemž došlo ke zvýraznění drobných dekorativních prvků a šambrán. A rovněž k polychromní úpravě znaků Brna na vázách a hlavním průčelí objektu.
- III. Za třetí fázi oprav bychom mohli označit dílčí stavební aktivity, které se lokálně podepsaly úpravách fasády. Nejednalo se však již o opravu fasády objektu jako celku. Do této fáze je možno zařadit, zejména oprava poškozených částí fasády jižního křídla, při níž došlo, mimo jiné, i ke zjednodušení profilací obvodových říms štítu, opravě soklových partií patrně sanačními omítkami a přetření této části objektu fasádním nátěrem na disperzní bázi. Do této etapy je rovněž možno zařadit i přízemní přístavby k hlavní budově v dvorním traktu.

S ohledem na výsledky průzkumu je možno konstatovat, že byla v rámci řešení fasádního pláště užita poměrně pestrá materiálová skladba, je tudíž zcela pravděpodobné, že bylo nutno po dokončení provést optické sjednocení všech povrchů. S ohledem na dobu vzniku je více než jisté že, v monochromní úpravě. Po vyhodnocení povrchových úprav pomocí makroskopického zvětšení se jako nejpravděpodobnější jeví následující možnost, že po dokončení fasádní pláště objektu byl tento celoplošně sjednocen vápenným nátěrem, ve světle šedém odstínu, který korespondoval i probarvenými omítkami soklové partie a vstupního portiku.

Nelze rovněž opomenout, že výrazným optickým účinkem v ploše fasády byla i barevnost vnější roviny původních oken. Původní okenní výplně zůstaly zachovány na zadním a částečně i hlavním průčelí školní budovy. V rámci průzkumu těchto originálních výplní byl potvrzen nález krycího nátěru světlé bílé/šedé barevnosti. Původní monochromní pojetí fasády, ale i existence původních světlých okenních výplní vyplývají i z archivních fotografií a pohlednic.

Světle šedý nátěr byl ve fragmentech nalezen i na kovových okenních výplních suterénních okének.

Brünn. Landesoberrealschule in der Giskrastraße.

Je ferai un voyage avant ou après
mais en France, j'espère -
J'ai toujours un grand plaisir
à recevoir de tes nouvelles.

Comment va mon petit ami
Ernest? Bonne Amitié
fidèle. de Chulla

le 26 av 1919.

VII. DOPORUČENÍ K OBNOVĚ A NÁVRH BAREVNOSTI.

- V rámci přípravy obnovy a zpracování projektové dokumentace obnovy doporučuji v projektu vycházet z poznatků provedeného průzkumu a dalších podkladů, z nichž některé je nutno zpracovat samostatně¹⁰. Na základě výsledků stratigrafického průzkumu doporučuji do projektové dokumentace a postupů obnovy zpracovat následující doporučení, týkající se obnovy fasádního pláště objektu.
- V první řadě je nutno odstranit příčiny poškození. V souvislosti s tím doporučuji provést revizi funkčnosti a obnovu všech dožilých klempířských prvků.
- Dále doporučuji odstranit nesoudržné omítkové vrstvy a jejich doplnění provést omítkami obdobné skladby a struktury. Přesný rozsah sejmutí omítkových vrstev by měl vycházet z předpokládaných odhadů, nicméně by měl být ověřen „zkouškami přídržnosti“ po postavení lešení. Obecně je možno konstatovat, že za hranicemi životnosti mohou již být omítky „hladkých“ ploch a profilací historické budovy (mimo přístavbu severního křídla z 50. let. 20. století., a to zejména na hlavním a bočních průčelích.
- Při doplňování hloubkově narušených architektonických prvků, přesněji řečeno tažených vícevrstvých profilů (kupř. kanelur pilastrů, profilací říms, štukových zrcadel, rámců nárožních bosáží atd.), je nezbytné, aby bylo předem provedeno jejich detailní zaměření, popřípadě sejmutí profilací k výrobě štukatérských šablon a podobně.
- Štukový dekor je nutno očistit od druhotných nátěrů a nánosů zaslepujících jeho plasticitu a modelaci. Očištěný, zvětralý a narušený povrch štuků z románského cementu doporučuji přepěnovat velmi řídkou vápennou omítkou, přičemž bude předem provedena konsolidace kovových čepů inhibitorem koroze, případně jejich výměna. Po tomto zpevnění bude provedeno doplnění modelace štuků, materiálem měkčím než originál. Optimální je užití materiálů na bázi hydraulického vápna. Při obnově profilací štukového dekoru a architektonických prvků je nutno klást důraz na přesnou modelaci a vytažení ostrých hran profilů atd., tak jak je patrné na dochovaném originálu.
- Dekorativní prvky na dvorní fasádě historického objektu jsou zhotoveny z materiálu na bázi sádry. Po očištění, či odstranění jejich degradovaných částí doporučuji provést jejich doplnění včetně povrchové konsolidace rovněž materiálem na bázi hydraulického vápna. V případě, že jsou tyto prvky poškozeny ve větším rozsahu, doporučuji provést jejich plnou náhradu formou kopie – odlitku zhotoveného z románského cementu.
- Žádoucí je očištění probarvených tvrdých omítek soklové partie a vstupního portiku od sekundárních nátěrů.
- V rámci projektu doporučuji specifikovat rozsah a charakter prací dle odborné náročnosti (restaurování, uměleckořemeslná repase, práce štukatérské, práce zednické a další dle nutných odborností).
- Výběr vhodného barevného odstínu je nutno projednat s odborným garantem památkové péče NPÚ, ÚOP. v Brně a MMB OPP. Dle vzorníku nátěrového systému, jenž bude dodavatelem použit, je nutno určit vhodný odstín. Zvolený odstín doporučuji předem ověřit vynesáním vzorku přímo na vyzrálý podklad fasády a po kladném posouzení příslušným pracovníkem organizace (orgánu) státní památkové péče posléze aplikovat na plochu fasády.
- Poznámka: Je nutno mít na zřeteli, že předpokladem optimálního vzhledu povrchu štuků po nanesení fasádního nátěru je v první řadě pečlivé provedení povrchových úprav, tzn. pečlivé dočištění povrchů, obnovení plasticity a modelace dekorativních prvků. V případě hmotových doplňků je nutno dbát na to, aby povrch hmotových vysrávek, doplněných modelací a tmelů odpovídal okolní ploše a povrchu originálních štuků. Neméně důležité je sjednocení povrchu řemeslně správným nanesením vápenného nátěru. Nátěr by měl být nanášen širokým, kulatým štětcem. Krouživým pohybem by měl být zatírán do povrchů štuků tak, aby došlo k co nejlepšímu

¹⁰ Návrh na uměleckořemeslnou repasi dveřních výplní hlavního vstupu – nutno zpracovat.

Po očištění disperzních nátěrů ze soklové partie a plochy vstupního portiku je nutno na základě skutečného stavu materiálu omítek specifikovat postup jejich obnovy, konsolidace apod.

propojení s podkladovou vrstvou. Důraz na řemeslné nanesení nátěru musí být kladen zejména u štukových modelací a dekoru tak, aby nedošlo k jeho zaslepení. Doporučuji používat různé typy štětců, dát pozor na stékání barvy a její shromažďování v hloubkách dekoru.

- Na základě zjištěných poznatků a s přihlédnutím k okolním urbanisticko architektonickým souvislostem doporučuji obnovit barevnost objektů v monochromní úpravě. Je možné vyjít orientačně z výsledků průzkumu. Z provedeného průzkumu tedy plyne, že fasádní plášť historického objektu vyšší reálné školy, byl v době dokončení sjednocen monochromním vápenným nátěrem světle šedého odstínu. Tektonika a plastičnost fasády byla podpořena precizním provedení štukatérských prací, vytažením architektonických profilací, úpravou struktury povrchu. S touto úpravou souvisela i povrchová úprava okenních výplní, jež byla provedena patrně ve světle šedém, či do šeda tónovaném bílém nátěru. Ke sjednocení se stávajícím, terakotovém odstínu a změně barevnosti truhlářských prvků došlo až po dokončení přístavby severního křídla v 50 letech 20. století. V rámci prezentace není vyloučeno i barevné odlišení obou stavebních etap objektu.
- Při výběru odstínu je pochopitelně nezbytné, jak již bylo výše řečeno, zohlednit i okolní urbanisticko architektonické souvislosti a vazby tak, aby výsledný barevný účín nebyl chaotický sám o sobě, či ve vztahu ke svému okolí.

Zpracovala: Zoja Matulíková

V Brně 25. 10. 2019